

PROGRAMMA

SYMPOSIUM: *RETURN AND REPATRIATION*

zondag 16 September,
12:00 – 16:45

TIJDSCHEMA

12:00: Panel: *'Return' & Repatriation*. Gespreksleider Panggah Ardiyansyah, met bijdragen door Erika Tan, Ong Jo-Lene, Wim Manahutu

12:00: Presentatie Panggah Ardiyansyah: *Artefact, Representations, and Afterlives: Collecting and Returning An Ancient Statue*

12:20: Presentatie Erika Tan: *'What if', Repatriating The Object With No Shadow*

12:40: Presentatie Ong Jo-Lene: *One Extended Present — Strangely Split*

13:00: Discussant Wim Manuhutu, en Q/A geleid door Panggah Ardiyansyah

13:30: Lunchpauze

14:30: Presentatie Sau Bin Yap: *In the Mood for Collaboration/Corroboration*

14:50: Poëzie performance / Artist talk Sung Tieu: *Inferiority Complex III*

15:30: In gesprek & Q/A met Sau Bin Yap, Sung Tieu en Annie Jael Kwan

16:00: Presentatie Dr. Eva Bentcheva: *Chasing Spectres and Remnants: Historical Research as Artistic Practice in Southeast Asia*

16:20: In gesprek & Q/A met Dr. Eva Bentcheva en Noel Ed De Leon

16:45: Einde programma

12:00 – Panel *'Return' and Repatriation* met voorzitter Panggah Ardiyansyah

Wanneer wordt gesproken over Indonesische voorwerpen die door Nederland zijn verzameld, gaat het al snel over repatriëring. Maar hoe kunnen we het 'thuisland' van deze voorwerpen bepalen als identiteitspolitiek en culturele vorming zich al decennialang over grenzen hebben uitgestrekt? Kan dit thuisland beter worden begrepen als bij de bestudering van het koloniale verleden de verhalen worden belicht die tot nu toe alleen in de marge bestonden? De term thuisland wordt nog ongrijpbaarder als we kijken naar de beweging van postkoloniale gemeenschappen, die de voorwerpen een bepaalde betekenis en waarde toekennen, maar vaak gemengde gevoelens hebben over hun eigen terugkeer.

Het symposium zal eerst ingaan op de historische context van de collecties – die nu worden beschouwd als representatief voor de Indonesische materiële cultuur – en over hoe die context is beïnvloed door specifieke praktijken van koloniale figuren en instellingen. Aangezien de manier waarop objecten verzameld zijn zowel kan zijn onthouden als vergeten, zal dit gesprek inzicht geven in hoe de betwiste voorwerpen ondanks hun transnationale achtergrond een belangrijke plek hebben gekregen binnen het nationale erfgoed van beide landen. Vervolgens zullen de vraagstukken omtrent de ‘terugkeer’, en daarmee impliciet over het verlangen naar een ‘thuisland’, breder worden getrokken naar een discussie over transnationale identiteit en migratie in een tijd waarin grenzen steeds strikter worden bewaakt.

12:00 – Presentatie: *Artefact, Representations, and Afterlives: Collecting and Returning An Ancient Statue*
– Panggah Ardiyansyah

Door de langdurige aanwezigheid van Nederland in Indonesië is er uitgebreid sprake geweest van culturele uitwisseling en van interactie tussen koloniale gezaghebbers en oorspronkelijke inwoners. Bijna drie eeuwen lang werden voorwerpen in verschillende richtingen en voor verschillende doeleinden verhandeld, geschonken, ingepikt en verzameld. Wat daarvan in museumcollecties belandde, vooral in Batavia en Leiden, werd grondig onderzocht en beschreven, om kennis op te tekenen van de huidige en voormalige bewoners van de archipel. Met een nadruk op de glansrijke geschiedenis van het eiland Java werden de voorwerpen vanaf eind negentiende eeuw vaak gepresenteerd in koloniale tentoonstellingen, als pronkstukken van het Nederlandse koloniale rijk. Tegelijkertijd waren het juist de Indonesiërs die werden opgeleid in het Nederlandse onderwijssysteem, die aan de basis stonden van de opkomst van nationalistische bewegingen rond het einde van de twintigste eeuw. De kennis over de geschiedenis van hun eigen land werd een uitgangspunt voor een terugkeer naar de eigen wortels, en een spiritueel verlangen voor de Indonesische natie.

Door het traject van een specifiek voorwerp te volgen – de Singasari Prajnaparamita – zal Panggah Ardiyansyah spreken over de verstrengeling van identiteit, cultureel erfgoed en (trans)nationalisme. Het genoemde beeld zou in 1818 zijn meegenomen uit de dertiende-eeuwse Singasari-tempel in Oost-Java en in 1822 naar Nederland gestuurd. Nadat het in Museum Volkenkunde Leiden werd tentoongesteld als het mooiste beeld dat ooit op Javaanse bodem werd vervaardigd, verhuisde het als onderdeel van de terugkeerovereenkomst in 1978 terug naar Indonesië. Tegenwoordig is het als meesterwerk tentoongesteld in het Nationale Museum in Jakarta.

12:20 – Presentatie: ‘What if’, *Repatriating The Object With No Shadow*
– Erika Tan

Met als uitgangspunt Tans hier tentoongestelde werk *The ‘Forgotten’ Weaver (Netherlands 2018)*, zal de kunstenaar in deze presentatie verschillende losse draden aan elkaar weven die samen de stof vormen van haar doorlopende project *Repatriating The Object With No Shadow*. Ze spitst haar ideeën over geschiedenis, archivering, verzamelingen en het verlangen naar terugkeer toe op een onbekende historische figuur die hierbij dient als schim, getuige, als agent-provocateur. Het gaat hier zowel om het medium als boodschap, die verborgen ligt in het weefsel van de stof, als om de daad van het weven zelf als performance en cultureel verschijnsel. Gaat het hier om de vergeten wever zelf, of dient zij slechts om de boodschap over te brengen? In dit werk, waarin Halimah Binti Abdulla, the-1924-Empire Exhibition-weaver-who-died-whilst-demonstrating-her-craft, als het ware terugkeert, worden de positie van de kunstenaar (Tan), van culturele instituties en hun collecties (musea), van de kunstcanon (geschiedenis en natievorming) en van het betwiste thuisland (status) met elkaar verbonden.

12:40 – Presentatie: *One Extended Present – Strangely Split*
– Ong Jo-Lene

Voor dit panel zal Jo-Lene zich richten op de P.A. Regnault-collectie, die zij bekeek als onderdeel van haar onderzoek naar de betekenis die het Stedelijk Museum in Amsterdam en de National Gallery in Singapore toekennen aan respectievelijk het historische erfgoed van de koloniën en de moderniteit. Regnault was een Nederlandse kunstverzamelaar en eigenaar van verffabrieken in Indonesië, destijds Nederlands-Indië. De tentoonstelling en uiteindelijke permanente opname van zijn collectie speelden een belangrijke rol in de periode van ‘modernisering’ van het Stedelijk, en zijn grote verzameling Chagalls is tegenwoordig prominent aanwezig in de vaste tentoonstelling Stedelijk BASE. Maar dit werk werd ook getoond op de tentoonstellingen die Regnault tussen 1935 en 1940 jaarlijks organiseerde in de Bataviasche Kunstkring in Jakarta, en in de tijdlijn van de National Gallery Singapore wordt de collectie genoemd als onderdeel van de Zuidoost-Aziatische kunstgeschiedenis. Dit is van invloed geweest op de reacties van Indonesische kunstenaars op de culturele autoriteit van toen. ‘Modernisme’ ontstond weliswaar oorspronkelijk in Europa, maar doordat het ‘moderne’ werk internationaal werd tentoongesteld, worden er verschillende betekenissen aan toegekend.

14:30 – Presentatie: *In the Mood for Collaboration/Corroboration*
– Sau Bin Yap

Uitgaande van de verwijzingen in zijn werk als onderdeel van de tentoonstelling *UnAuthorised Medium*, spreekt Sau Bin kort over collaboratieve kunstpraktijken, kunstcollectieven en andere hedendaagse initiatieven in Kuala Lumpur.

14:50 – Poëzie performance/artist talk: *Inferiority Complex III*
– Sung Tieu

Een minderwaardigheidscomplex houdt in dat je voortdurend twijfelt aan je gevoel van eigenwaarde en kan ofwel leiden tot overcompensatie, waardoor de persoon in kwestie voortdurend streeft naar prestatie en perfectie, ofwel juist tot gevoelens van falen en machteloosheid. Tieu's performance onderzoekt de relatie die we met onszelf en onze cultuur hebben en welke rol het sociaal vertrouwde en de identiteit van de ander daarbij spelen. Hierbij gaat ze in op de manieren waarop we worden onderworpen aan culturele hiërarchieën en marginalisatie in de kunstwereld, en hoe we ons daar van binnenuit tegen verzetten.

Vanuit haar eigen archief van gedichten en kunstwerken geeft Tieu een live performance en bijbehorende artist talk. Ze gaat in op het gebruik van fictieve verhalen in haar praktijk als kunstenaar, en hoe die zich verhouden tot een nieuwe identiteitsontwikkeling binnen haar oeuvre.

16:00 – Presentatie: *Chasing Spectres and Remnants: Historical Research as Artistic Practice in Southeast Asia*
– Dr. Eva Bentcheva

Recent tonen curatoren veel interesse in Zuidoost-Azië als een plek van historische verbondenheid (Patrick Flores, *Ties of History*, 2018-19), maar kunstenaars zijn al lange tijd bezig met een kritisch onderzoek naar de historische 'banden' met de periode na de onafhankelijkheid. Deze lezing gaat over de verhalen van een aantal kunstenaars uit de regio, waaronder de *UnAuthorised Medium* kunstenaars Erika Tan, Noel Ed De Leon en Amy Lee Sanford. Zij hebben zich beziggehouden met al dan niet bewuste weglatingen en vergeten gebeurtenissen uit het verleden. Aan de hand van hun archiefonderzoek, verzamelingen en reconstructies zal Dr. Eva Bentcheva onderzoeken wat het begrip 'kunstzinnige research' precies inhoudt. Naar aanleiding van hun werk zal ze het begrip binnen de context van Zuidoost-Azië interpreteren als een voortdurende onderhandeling tussen 'spoken' (fragmentarische verslagen en gaten in het geheugen) en 'overblijfselen' (materiële objecten met onzekere herkomst en fragmentarische documentatie).